

ISSN 2224-8609

ВІСНИК

**ВОЛИНСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

№17

2017

Голова редакційної колегії:

Оксанич О.

д.е.н., професор, Волинський інститут економіки та менеджменту.

Заступник голови редакційної колегії:

Горбовий А.

д.т.н., професор, академік Академії економічних наук України та Інженерної академії України, Волинський інститут економіки та менеджменту.

Члени редакційної колегії:

Халецька А.

д.н.держ.упр., професор, академік Академії економічних наук України, Волинський інститут економіки та менеджменту

Реслер М.

д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Мукачівського державного університету, академік Академії економічних наук України, Національний координатор міжнародного проекту Волинського інституту економіки та менеджменту;

Липчук В.

д.е.н., професор, академік Академії наук вищої освіти України, завідувач кафедри статистики та аналізу, директор навчально-наукового інституту економіки АПК Львівського національного аграрного університету;

Гарасим П.

д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, факультет управління фінансами та бізнесу, Львівський національний університет імені Івана Франка;

Телюс Я.

доктор, професор, ректор, Staropolska szkoła wyższa w Kielcach (м. Кельце, Республіка Польща);

Цібакова В.

доктор, професор, ректор, Vysoká škola ekonomie a manažmentu verejnej správy v Bratislave (м. Братислава, Словацька Республіка);

Вічіч С.

доктор, ректор, Висока Хотелийерска школа (м. Белград, Республіка Сербія);

Штефко Р.

доктор, професор, декан факультету менеджменту, Prešovská univerzita v Prešove (м. Прешов, Словацька Республіка);

Іллієв І.

д.ю.н., професор, ректор, Частен професионален колеж «Света София» (м. Софія, Республіка Болгарія);

Магда Р.

доктор, інститут економіки, методології та інформатики, Károly Róbert College (м. Дьєндьеш, Угорщина);

Чєнчяла Ю.

доктор, ректор, Vysoká škola podnikání (м. Острава, Чеська Республіка);

Гурняк К.

доктор, професор, ректор, Nadbużańska Szkoła Wyższa im. Marka J. Karpia (м. Семятиче, Республіка Польща);

Вежбєнец В.

доктор, професор Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu (м. Ярослав, Республіка Польща).

Спулбер Д.

доктор, дослідник кафедри соціальних та політичних наук, Università degli Studi di Genova (м. Генуя, Італія).

Відповідальний секретар:

Степанюк О.

к.т.н., доцент кафедри менеджменту організацій та зовнішньоекономічної діяльності, академік Академії економічних наук України, перший проректор Волинського інституту економіки та менеджменту.

Комп'ютерна верстка:

Горбач В.

інспектор наукового відділу Волинського інституту економіки та менеджменту.

Збірник зареєстрований

Міністерством юстиції України 26.05.2011

Засновник збірника

Волинський інститут економіки та менеджменту

Свідоцтво про державну реєстрацію

КВ №18123-6923Р

Збірник включено до Переліку наукових фахових видань України

(економічні науки) на підставі наказу МОН України від 26.05.2014 р. № 462

Видавець:

Волинський інститут економіки та менеджменту

Адреса:

вул. Електроапаратна, 3, м. Луцьк, 43020

тел./факс.: (0332) 78-98-33

e-mail: visnyk.viem@viem.edu.ua.

Рекомендовано до друку Вченою радою Волинського інституту економіки та менеджменту

(протокол № 7 від 30 березня 2017 р.)

Опубліковані матеріали відображають точку зору авторів, яка може не збігатись з позицією редколегії збірника. Автори несуть відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

22. Соловійов В.І. Банківська безпека України: вдосконалення методики оцінки / В.І. Соловійов // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2012. – № 1 (17). – С. 171-176.

23. Стрельбицька Л.М. Банківське безпекознавство: навч. посіб. / Л.М. Стрельбицька, М.П. Стрельбицький, В.К. Гіжевський; Нац. акад. СБУ, Унів. економіки та права "КРОК". – К.: Вид-во "Кондор", 2007. – 602 с.

24. Тагирбеков К.Р. Основы банковской деятельности / К.Р. Тагирбеков. – М.: Изд-во "Ось- 89", 2003. – 446 с.

25. Яременко С.М. Економічна безпека банків та способи її забезпечення / С.М. Яременко // Фінанси, облік і аудит. – К.: КНЕУ, 2009. – № 13. – С. 136-145.

26. Зубок М.І. Безпека банківської діяльності: навч. посіб. / М.І. Зубок. – К.: КНЕУ, 2002. – 190 с.

УДК 338.22 + 339.9

Токар В. В., д.е.н., професор
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ «ЄВРОПА 2020»: ІНДИКАТОРИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ПРОТИДІЇ КЛІМАТИЧНИМ ЗМІНАМ

Стаття присвячена економічній безпеці Європейського Союзу, а саме енергетичним аспектам і протидії кліматичним змінам. Автором оцінено рівень виконання стратегії «Європа 2020» на основі порівняння фактичних і порогових значень індикаторів викиду парникових газів, частки відновлювальних джерел у загальному балансі споживання енергії, первинного й кінцевого споживання енергії ЄС та його країнами-членами.

Ключові слова: ЄС, Європа 2020, країни-члени, економічна безпека, кліматичні зміни, споживання енергії, відновлювальні джерела енергії, викиди парникових газів.

The article sheds a light on the EU economic security, namely climate change and energy aspects. The author evaluates the level of implementation of the "Europe 2020" strategy comparing the actual and threshold values of values of greenhouse gas emissions, shares of renewable energy in gross final energy consumption, primary and final energy consumption of the EU and its member-states.

Keywords: EU, Europe 2020, member-states, economic security, climate change, energy consumption, renewable energy, green house emissions.

Статья посвящена экономической безопасности Европейского Союза, а именно энергетическим аспектам и противодействию климатическим изменениям. Автором оценён уровень выполнения стратегии «Европа 2020» на основе сравнения фактических и пороговых значений индикаторов выброса парниковых газов, доли возобновляемых

источников в общем балансе потребления энергии, первичного и конечного потребления энергии ЕС и его странами-членами.

Ключевые слова: ЕС, Европа 2020, страны-члены, экономическая безопасность, изменения климата, использование энергии, возобновляемые источники энергии, выбросы парниковых газов.

Вступ. Економічна безпека Європейського Союзу є передумовою стабільного розвитку світового господарства в цілому. Виступаючи центром тяжіння для країн, які намагаються трансформувати соціально-економічні системи на основі Європейських цінностей, це об'єднання встановлює орієнтири для компаративного аналізу стосовно рівня відповідності національних соціально-економічних показників загальноєвропейській практиці.

В умовах загострення геополітичних викликів та поглиблення соціально-економічних протиріч саме євроінтеграційна перспектива є єдиною інтегруючою платформою в Україні, що обумовлює особливий інтерес до аналізу особливостей реалізації стратегії «Європа 2020», у тому числі в царині оптимізації енергетики та протидії кліматичним змінам.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичні, методичні й прикладні аспекти економічної безпеки ЄС у цілому, енергетичної безпеки цього інтеграційного утворення зокрема, було висвітлено в численних наукових публікаціях. Зокрема на думку Є. Боброва, політична стабільність на Близькому Сході гарантує економічну безпеку ЄС, забезпечуючи постачання енергоносіїв, проте залежність від імпорту актуалізує стратегію розширення використання альтернативних джерел енергії, а також ядерної енергетики [1]. У цілому погоджуючись з дослідником, необхідно зазначити відсутність з його боку аналізу поточного стану й перспектив використання альтернативних джерел енергії, оцінки ефективності оптимізації структури енергоспоживання в країнах-членах ЄС.

І. Манжул вказує на необхідність координації національних політик країн-членів ЄС, декарбонізації енергобалансу, підвищення енергоефективності та збільшення інвестицій в критичну інфраструктуру [3, С. 100], проте поза увагою дослідниці залишились конкретні важелі та механізми забезпечення енергетичної безпеки Європейського Союзу.

У свою чергу І. Бунтов окреслює напрями трансформації європейської транспортної системи, зокрема вирішення проблеми перевантаження транспортних мереж та усунення диспропорцій у використанні різних видів транспорту [2, С. 21], але автором не запропоновано критерії та індикатори вирішення зазначених завдань.

Незважаючи на суттєві наукові здобутки дослідників проблематики енергетичної безпеки Європейською Союзом, додаткової уваги потребують індикатори оптимізації енергетики та протидії кліматичним змінам.

Методика досліджень. Оцінка енергетичної складової економічної безпеки Європейського Союзу в контексті реалізації стратегії «Європа 2020» здійснюється на основі визначення арифметичних середніх індикаторів

оптимізації енергетики й протидії кліматичним змінам у ЄС в цілому та по окремих країнах з подальшим порівнянням отриманих результатів з пороговими значеннями цих показників. Для кожної країни-члена ЄС та інтеграційного утворення в цілому розраховується відсоток виконання або невиконання встановлених стратегією завдань. Для індикаторів-стимуляторів висновки про виконання здійснюються при отриманні позитивних значень різниці між пороговим і середнім фактичних значень за останні три роки спостережень; для індикаторів-дестимуляторів – при негативних значеннях різниці.

Постановка завдання. Метою статті є оцінка економічної безпеки ЄС в контексті виконання стратегії «Європа 2020» на основі порівняння фактичних і порогових значень індикаторів оптимізації енергетики та протидії кліматичним змінам.

Результати досліджень. Оцінка рівня забезпечення економічної безпеки ЄС у цілому та його країн-членів у царині оптимізації енергетики та протидії кліматичним змінам здійснюється, використовуючи індикатори викиду парникових газів, частки відновлювальних джерел у загального балансі споживання енергії, первинного й кінцевого споживання енергії.

Стосовно викидів парникових газів в ЄС встановлено єдине порогове значення для інтеграційного утворення в цілому та його окремих країн-членів, а саме досягнення 80% від обсягу 1990 р. Упродовж 2012-2014 рр. середнє фактичне значення обсягу викидів парникових газів у ЄС знаходилось на 0,35% нижче за встановлений поріг, який обрано за 100%. У цілому 13 країн-членів виконали поставлене завдання з розмахом від -47,87%-до -0,68% від порогового значення. Найкращі результати були отримані Латвією (-47,87% від порогового значення), Італією (-44,4%) та Румунією (-43,37%). Перевищення порогового значення спостерігалось в 15 країнах-членах з розмахом варіації 1,7%-93,52%. Найгірші результати щодо виконання встановлених лімітів щодо викидів парникових газів отримано Францією (50,41%), Ірландією (79,5) та Мальтою (93,52%). Успішне виконання ЄС завдання щодо зменшення викидів парникових газів може бути поясненим поєднанням деіндустріалізації та примітивізації економіки в постсоціалістичних країнах і впровадженням нових технологій в країнах Західної Європи (табл. 1).

Таблиця 1.

**Оцінка досягнення порогових значень викидів парникових газів
країнами-членами ЄС у 2012-2014 рр.¹**

Ранг ²	Країна	Індекс (1990 рік = 100)					Виконання, % ⁵
		2012	2013	2014	X _{сер} ³	X _{пор} ⁴	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Латвія	43,54	40,89	40,69	41,71	80	-47,87
2.	Італія	44,76	44,52	44,15	44,48	80	-44,40
3.	Румунія	48,1	43,94	43,87	45,30	80	-43,37
4.	Данія	48,76	54,31	52,87	51,98	80	-35,03
5.	Болгарія	57,78	52,91	55,09	55,26	80	-30,93

1	2	3	4	5	6	7	8
6.	Словенія	58,15	57,63	54,69	56,82	80	-28,97
7.	Люксембург	64,06	61,35	61,02	62,14	80	-22,32
8.	Хорватія	67,88	65,87	63,45	65,73	80	-17,83
9.	Об'єднане Королівство	75,31	73,75	68,54	72,53	80	-9,33
10.	Чехія	75,48	77,02	73,5	75,33	80	-5,83
11.	Греція	79,06	76,14	73,4	76,20	80	-4,75
12.	Кіпр	77,29	80,02	74,4	77,24	80	-3,45
13.	Швеція	81,58	79,44	77,36	79,46	80	-0,68
14.	Бельгія	82,38	82,64	79,07	81,36	80	1,70
15.	Польща	84,14	83,32	80,6	82,69	80	3,36
16.	Угорщина	90,87	85,19	81,36	85,81	80	7,26
17.	Іспанія	88,88	90,18	84,37	87,81	80	9,76
18.	Німеччина	90,66	90,3	85,37	88,78	80	10,97
19.	Нідерланди	90,67	90,65	87,31	89,54	80	11,93
20.	Литва	97,32	93,11	90,56	93,66	80	17,08
21.	Словаччина	102,34	98,51	89,23	96,69	80	20,87
22.	Австрія	102,82	102,88	98,23	101,31	80	26,64
23.	Фінляндія	106,94	99,88	97,18	101,33	80	26,67
24.	Естонія	105,58	105,81	105,69	105,69	80	32,12
25.	Португалія	112,22	108,99	108,69	109,97	80	37,46
26.	Франція	126,58	116,87	117,54	120,33	80	50,41
27.	Ірландія	149,78	137,13	143,9	143,60	80	79,50
28.	Мальта	164,86	148,7	150,88	154,81	80	93,52
	ЄС-28	81,83	80,26	77,06	79,72	80	-0,35

Примітки: 1 - складено автором на основі [5]; 2 - ранги надано відповідно до рівня досягнення порогових значень; 3 - $X_{сер}$ - середнє значення показника впродовж 2012-2014 рр.; 4 - $X_{пор}$ - порогове значення показника; 5 - негативне значення (-) свідчить про перевиконання цільових параметрів (краще за порогове значення); позитивне значення (+) свідчить про недовиконання цільових параметрів (гірше за порогове значення).

Порогове значення частки відновлювальних джерел у сукупному кінцевому споживанні енергії встановлено на рівні 20% для ЄС, але для країн-членів цей показник диференціюється від 10% на Мальті до 49% у Швеції. Упродовж 2013-2015 рр. середнє фактичне значення частки відновлювальних джерел для ЄС знаходилось на 20% нижче за встановлений поріг, який обрано за 100%. У цілому лише 10 країн-членів виконали поставлене завдання з розмахом перевищення від 0,6%-до 41,5% від порогового значення. Найкращі результати були отримані Грецією (41,5% від порогового значення), Люксембургом (16,2%) та Болгарією (15,0%). Недовиконання встановлених завдань спостерігалось у 18 країнах-членах з розмахом значень від -2,8% до -61,7%. Найгірші результати отримано Мальтою (-55,3%), Литвою (-60,6%) та Нідерландами (-61,7%) (табл. 2).

Таблиця 2.

Оцінка досягнення порогових значень частки відновлювальних джерел у сукупному кінцевому споживанні енергії країнами-членами ЄС у 2013-2015 рр., %¹

Ранг ²	Країна	2013	2014	2015	$X_{сер}$ ³	$X_{пор}$ ⁴	Виконання, % ⁵
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Греція	28,0	27,9	29,0	28,3	20,0	41,5
2.	Люксембург	16,2	14,6	14,5	15,1	13,0	16,2
3.	Болгарія	19,0	18,0	18,2	18,4	16,0	15,0
4.	Хорватія	13,8	15,1	15,1	14,7	13,0	12,8

1	2	3	4	5	6	7	8
5.	Швеція	52,0	52,5	53,9	52,8	49,0	7,8
6.	Данія	25,6	26,3	28,6	26,8	25,0	7,3
7.	Латвія	22,7	23,6	25,8	24,0	23,0	4,5
8.	Румунія	23,9	24,8	24,8	24,5	24,0	2,1
9.	Іспанія	36,7	38,7	39,3	38,2	38,0	0,6
10.	Угорщина	16,7	17,1	17,5	17,1	17,0	0,6
11.	Кіпр	27,4	29,3	30,8	29,2	30,0	-2,8
12.	Австрія	32,3	32,8	33,0	32,7	34,0	-3,8
13.	Італія	37,1	38,7	37,6	37,8	40,0	-5,5
14.	Словаччина	22,4	21,5	22,0	22,0	25,0	-12,1
15.	Португалія	25,7	27,0	28,0	26,9	31,0	-13,2
16.	Фінляндія	15,0	15,3	15,4	15,2	18,0	-15,4
17.	Словенія	10,1	11,7	12,9	11,6	14,0	-17,4
18.	Франція	15,3	16,1	16,2	15,9	20,0	-20,7
19.	Польща	11,4	11,5	11,8	11,6	15,0	-22,9
20.	Чехія	12,4	13,8	14,6	13,6	18,0	-24,4
21.	Ірландія	8,1	8,9	9,4	8,8	13,0	-32,3
22.	Німеччина	14,1	14,7	15,2	14,7	23,0	-36,2
23.	Бельгія	7,5	8,0	7,9	7,8	13,0	-40,0
24.	Естонія	7,7	8,7	9,2	8,5	16,0	-46,7
25.	Об'єднане Королівство	5,7	7,1	8,2	7,0	15,0	-53,3
26.	Мальта	3,7	4,7	5,0	4,5	10,0	-55,3
27.	Литва	3,5	4,5	5,0	4,3	11,0	-60,6
28.	Нідерланди	4,8	5,5	5,8	5,4	14,0	-61,7
	ЄС-28	15,2	16,1	16,7	16,0	20,0	-20,0

Примітки: 1 - складено автором на основі [5]; 2 - ранги надано відповідно до рівня досягнення порогових значень; 3 - $X_{сер}$ - середнє значення показника впродовж 2013-2015 рр.; 4 - $X_{пор}$ - порогове значення показника; 5 - позитивне значення (+) свідчить про перевиконання цільових параметрів (краще за порогове значення); негативне значення (-) свідчить про недовиконання цільових параметрів (гірше за порогове значення).

Порогове значення первинного споживання енергії встановлено на рівні 1423 млн т нафтового еквівалента для ЄС у цілому, з логічним розмахом 0,7-276,6 млн т для країн-членів. Упродовж 2013-2015 рр. середнє фактичне значення первинного споживання енергії для ЄС перевищувало на 3,6% встановлений поріг, який обрано за 100%, незважаючи на виконання 19-ма країнами-членами встановлених завдань (-29,1%-0,0%). Найкращі результати були отримані Грецією (-29,1% від порогового значення), Румунією (-29,1%) та Італією (-19,1%). Недовиконання встановлених завдань спостерігалось у 9 країнах-членах з розмахом значень від 1,0% до 23,8%. Найгірші результати отримано Мальтою (23,8%), Німеччиною (9,2%) та Чехією (6,9%) (табл. 3).

Таблиця 3.

Оцінка досягнення порогових значень первинного споживання енергії країнами-членами ЄС у 2013-2015 рр.¹

Ранг ²	Країна	Обсяг, млн т нафтового еквівалента					Виконання, % ⁵
		2013	2014	2015	$X_{сер}$ ³	$X_{пор}$ ⁴	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Греція	8,0	7,7	8,0	7,9	11,2	-29,1
2.	Румунія	31,0	30,6	31,3	31,0	43,0	-28,0
3.	Італія	4,4	4,4	4,3	4,4	5,4	-19,1
4.	Латвія	5,7	5,7	5,8	5,7	6,5	-11,8
5.	Люксембург	21,2	21,0	22,3	21,5	24,1	-10,8

1	2	3	4	5	6	7	8
6.	Словаччина	6,7	6,5	6,5	6,6	7,3	-10,0
7.	Іспанія	33,0	33,6	32,0	32,9	35,9	-8,4
8.	Литва	4,3	4,2	4,1	4,2	4,5	-6,7
9.	Португалія	21,0	20,6	21,7	21,1	22,5	-6,2
10.	Польща	93,0	89,2	90,0	90,7	96,4	-5,9
11.	Угорщина	153,2	143,8	149,6	148,9	158,0	-5,8
12.	Словенія	15,9	15,3	15,4	15,5	16,4	-5,3
13.	Франція	114,3	112,6	117,1	114,7	119,8	-4,3
14.	Фінляндія	23,6	23,7	23,7	23,7	24,7	-4,2
15.	Кіпр	17,5	16,6	16,5	16,9	17,4	-3,1
16.	Естонія	13,4	13,4	14,0	13,6	13,9	-2,2
17.	Данія	6,5	6,6	6,2	6,4	6,5	-1,0
18.	Австрія	31,9	30,4	31,3	31,2	31,5	-1,0
19.	Ірландія	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0,0
20.	Хорватія	40,8	39,3	39,9	40,0	39,6	1,0
21.	Болгарія	16,3	17,2	17,9	17,1	16,9	1,4
22.	Об'єднане Королівство	194,4	183,1	183,0	186,8	177,6	5,2
23.	Швеція	47,1	46,2	43,7	45,7	43,4	5,2
24.	Нідерланди	66,1	62,7	64,3	64,4	60,7	6,0
25.	Бельгія	48,7	45,2	45,7	46,5	43,7	6,5
26.	Чехія	302,8	291,1	292,9	295,6	276,6	6,9
27.	Німеччина	246,0	234,8	239,4	240,1	219,9	9,2
28.	Мальта	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	23,8
ЄС-28		1569,9	1508,3	1529,6	1535,9	1483,0	3,6

Примітки: 1 - складено автором на основі [5]; 2 - ранги надано відповідно до рівня досягнення порогових значень; 3 - $X_{сер}$ - середнє значення показника впродовж 2013-2015 рр.; 4 - $X_{пор}$ - порогове значення показника; 5 - негативне значення (-) свідчить про перевиконання цільових параметрів (краще за порогове значення); позитивне значення (+) свідчить про недовиконання цільових параметрів (гірше за порогове значення)

Порогове значення кінцевого споживання енергії встановлено на рівні 1086 млн т нафтового еквівалента для ЄС у цілому, з логічним розмахом 1,8-194,3 млн т для країн-членів. Упродовж 2013-2015 рр. середнє фактичне значення кінцевого споживання енергії для ЄС знаходилось на -0,3% нижче за встановлений поріг, який обрано за 100%. 15 країн-членів виконали поставлені завдання із значеннями від -28,1% до -3,9%. Найкращі результати були отримані Румунією (-28,1% від порогового значення), Фінляндією (-14,5%) та Італією (-14,1%). Недовиконання встановлених завдань спостерігалось у 13 країнах-членах з розмахом значень від 0,1% до 14,4%. Найгірші результати отримано Словенією (14,4%), Латвією (13,2%) та Німеччиною (10,7%) (табл. 4).

Таблиця 4.

Оцінка досягнення порогових значень кінцевого споживання енергії країнами-членами ЄС у 2013-2015 рр.¹

Ранг ²	Країна	Обсяг, млн т нафтового еквівалента					Виконання, % ⁵
		2013	2014	2015	$X_{сер}$ ³	$X_{пор}$ ⁴	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Румунія	21,8	21,7	21,9	21,8	30,3	-28,1
2.	Фінляндія	15,3	15,5	16,4	15,7	18,4	-14,5
3.	Італія	3,9	3,9	3,8	3,9	4,5	-14,1
4.	Польща	63,3	61,6	62,3	62,4	71,6	-12,8
5.	Ірландія	1,6	1,6	1,7	1,6	1,8	-9,3
6.	Португалія	15,9	15,8	16,0	15,9	17,4	-8,6
7.	Іспанія	24,7	24,5	24,2	24,5	26,7	-8,4

1	2	3	4	5	6	7	8
8.	Словаччина	4,8	4,6	4,7	4,7	5,1	-7,8
9.	Греція	6,6	6,2	6,6	6,5	7,0	-7,6
10.	Естонія	10,7	10,8	11,2	10,9	11,7	-6,8
11.	Угорщина	118,5	113,3	116,4	116,1	124,0	-6,4
12.	Нідерланди	51,6	47,3	48,5	49,1	52,2	-5,9
13.	Хорватія	24,3	23,5	24,1	24,0	25,3	-5,3
14.	Литва	4,1	4,0	4,0	4,0	4,2	-4,0
15.	Кіпр	14,1	13,5	13,9	13,8	14,4	-3,9
16.	Франція	80,8	79,2	80,5	80,2	80,1	0,1
17.	Данія	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	1,2
18.	Об'єднане Королівство	135,7	128,5	130,3	131,5	129,2	1,8
19.	Швеція	31,6	31,2	31,8	31,5	30,3	4,1
20.	Болгарія	8,8	9,0	9,5	9,1	8,6	5,8
21.	Мальта	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	6,7
22.	Люксембург	15,3	15,2	16,3	15,6	14,4	8,3
23.	Австрія	28,0	26,7	27,4	27,4	25,1	9,0
24.	Бельгія	36,4	34,2	35,8	35,5	32,5	9,1
25.	Чехія	217,7	208,9	212,1	212,9	194,3	9,6
26.	Німеччина	151,5	140,5	144,3	145,4	131,4	10,7
27.	Латвія	4,8	4,9	4,9	4,9	4,3	13,2
28.	Словенія	10,6	10,0	10,3	10,3	9,0	14,4
ЄС-28		1105,5	1059,6	1082,2	1082,4	1086,0	-0,3

Примітки: 1 - складено автором на основі [5]; 2 - ранги надано відповідно до рівня досягнення порогових значень; 3 - Хсер – середнє значення показника впродовж 2013-2015 рр.; 4 - Хпор – порогове значення показника; 5 - негативне значення (-) свідчить про перевиконання цільових параметрів (краще за порогове значення); позитивне значення (+) свідчить про недовиконання цільових параметрів (гірше за порогове значення)

До секторів з особливим контролем щодо викидів парникових газів належать постачання енергії, промислове використання енергії, використання енергії домогосподарствами (зокрема для опалення), використання енергії у сфері послуг, транспорт, відходи та сільське господарство. На них припадає приблизно половина викидів парникових газів Європейського Союзу, при цьому частка транспорту складає 34%, домогосподарств – 19% та сільського господарства – 18% [4]. Стосовно цих секторів у ЄС встановлено порогове значення 2644,2 млн т еквівалента CO₂, у той час як для країн-членів цей показник є диференційованим, а саме від 1,2 до 425,7 млн т еквівалента CO₂. Упродовж 2013-2015 рр. середнє фактичне значення обсягу викидів парникових газів у вищезазначених секторах ЄС знаходилось на 4,6% нижче за встановлений поріг, який обрано за 100%. У цілому 18 країн-членів виконали поставлене завдання з розмахом від -32,5%-до -4,0% від порогового значення. Найкращі результати були отримані Люксембургом (-32,5% від порогового значення), Ірландією (-31,5%) та Грецією (-30,2%). Перевищення порогового значення спостерігалось в 10 країнах-членах з розмахом варіації 0,6%-12,6%. Найгірші результати щодо виконання встановлених лімітів щодо викидів парникових газів отримано Естонією (9,0%), Литвою (10,7) та Мальтою (12,6%) (табл. 5).

Оцінка досягнення порогових значень викидів парникових газів у секторах з особливим контролем країн-членів ЄС у 2013-2015 рр.¹

Ранг ²	Країна	Обсяг, млн т еквівалента CO ₂					Виконання, % ⁵
		2013	2014	2015	X _{сер} ³	X _{пор} ⁴	
1.	Люксембург	38,4	38,4	41,0	39,3	58,2	-32,5
2.	Ірландія	3,9	3,9	4,3	4,1	5,9	-31,5
3.	Греція	15,1	14,7	14,1	14,6	21,0	-30,2
4.	Фінляндія	44,2	44,4	44,5	44,4	61,2	-27,5
5.	Португалія	38,6	38,8	38,6	38,7	51,2	-24,5
6.	Словенія	21,1	19,8	20,2	20,4	26,5	-23,3
7.	Болгарія	22,2	22,9	23,3	22,8	28,8	-20,8
8.	Латвія	12,5	12,9	12,1	12,5	15,5	-19,2
9.	Румунія	72,7	72,5	70,0	71,7	88,4	-18,8
10.	Словаччина	10,9	10,5	10,7	10,7	12,5	-14,7
11.	Хорватія	61,5	57,6	56,6	58,6	67,7	-13,4
12.	Данія	5,8	6,1	5,7	5,8	6,5	-9,8
13.	Польща	186,1	181,5	181,6	183,1	202,3	-9,5
14.	Італія	8,8	9,0	9,2	9,0	9,9	-9,0
15.	Угорщина	273,4	265,3	272,4	270,4	294,4	-8,2
16.	Швеція	35,3	34,5	34,0	34,6	37,2	-7,0
17.	Франція	200,3	199,8	199,4	199,8	214,2	-6,7
18.	Нідерланди	108,3	97,9	102,0	102,7	107,0	-4,0
19.	Німеччина	366,1	353,5	365,1	361,6	359,3	0,6
20.	Австрія	50,1	48,2	49,3	49,2	48,8	0,8
21.	Об'єднане Королівство	339,5	324,4	328,7	330,8	327,1	1,1
22.	Чехія	460,2	436,8	448,7	448,6	425,7	5,4
23.	Бельгія	74,3	70,1	73,0	72,4	67,7	7,0
24.	Іспанія	31,6	30,2	30,0	30,6	28,4	7,8
25.	Кіпр	33,7	32,6	32,4	32,9	30,5	7,9
26.	Естонія	42,2	41,7	43,6	42,5	39,0	9,0
27.	Литва	9,4	8,9	8,8	9,0	8,1	10,7
28.	Мальта	1,3	1,3	1,4	1,3	1,2	12,6
	ЄС-28	2567,2	2478,2	2520,7	2522,0	2644,2	-4,6

Примітки до таблиці 5: 1 - складено автором на основі [5]; 2 - ранги надано відповідно до рівня досягнення порогових значень; 3 - X_{сер} - середнє значення показника впродовж 2012-2014 рр.; 4 - X_{пор} - порогове значення показника; 5 - негативне значення (-) свідчить про перевиконання цільових параметрів (краще за порогове значення); позитивне значення (+) свідчить про недовиконання цільових параметрів (гірше за порогове значення)

Висновки. Оцінка рівня забезпечення економічної безпеки ЄС у цілому та його країн-членів у царині оптимізації енергетики та протидії кліматичним змінам у цілому виявило задовільний стан виконання поставлених завдань. Стосовно викидів парникових газів у цілому ЄС упродовж 2012-2014 рр. не виконало поставлене завдання на 0,35% від порогового значення у 80% від рівня 1990 р., проте в секторах з особливим контролем у 2013-2015 рр. спостерігалось перевиконання завдань у середньому на 4,6%. У середньому впродовж досліджуваного періоду ЄС перевиконало завдання щодо частки відновлювальних джерел у сукупному споживанні енергії на 20% та стосовно кінцевого споживання енергії на 0,3%, проте перевищивши максимально допустимий рівень первинного споживання енергії на 3,6%.

Перспективними для подальших досліджень є виявлення найбільш ефективних заходів та інструментів стимулювання оптимізації енергетики та протидії кліматичним змінам у країна-членах ЄС, що є важливим елементом економічної безпеки цього інтеграційного утворення, а також розробка шляхів імплементації адаптованої стратегії «Європа 2020» в Україні.

Список використаних джерел

1. Бобров Є. А. Значення енергетичної безпеки у формуванні економічної безпеки Європейського Союзу / Є. А. Бобров // Науковий вісник ІФНТУНГ. – 2012. – № 1 (31). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nv.nung.edu.ua/sites/nv.nung.edu.ua/files/journals/031/12byababs.pdf>.
2. Бунтов І. Ю. Пріоритет використання альтернативних джерел енергії при реалізації Енергетичної і транспортної політики ЄС в рамках стратегії Європа 2020 / І. Ю. Бунтов // Науковий вісник Херсонського державного університету / І. Ю. Бунтов. – 2014. – Вип. 9-1. – Ч. 3. – С. 18-22.
3. Манжул І. Забезпечення енергетичної безпеки ЄС / І. Манжул // National Law Journal: Theory and Practice. – February 2016. – P. 96-101.
4. The EU Effort Sharing Decision – What Is It All About? How Does It Work? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.clientearth.org/reports/effort-sharing-decision-back2basics-intro.pdf>.
5. Europe 2020 Indicators Main Tables [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/main-tables>.

УДК 332.1.001.76 (066)

Федулова Л. І., д.е.н.

Київський національний торговельно-економічний університет

КРЕАТИВНІ КЛАСТЕРИ В РЕГІОНАЛЬНІЙ ІННОВАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ

У статті розглядаються означення та здійснюється обґрунтування сутності креативних кластерів, особливостей їх створення та функціонування на прикладі зарубіжного та вітчизняного досвіду. Розроблено пропозиції щодо реалізації кластерного механізму розбудови креативних індустрій в умовах здійснення політики децентралізації та інтеграції регіонів.

Ключові слова: креативні індустрії, креативний кластер, механізм, регіональний розвиток, людський капітал.

The article deals with the definition and justification of the creative clusters essence, peculiarities of their creation and functioning on the example of foreign and domestic experience. It was developed proposals for the implementation of the cluster mechanism of